

خشم بی‌سابقه مردم از انکار واقعیت و اعتراف دیر هنگام یک فاجعه

خطایی که سخت بخشیده می‌شود

ریحانه جولایی

همه چیز از چهارشنبه صبح شروع شد. از هواپیمایی که قرار بود در کی‌یف بنشیند و مسافران‌ش مثل میلیون‌ها انسان دیگر به خانه‌هایشان بروند. خانه‌هایی که چند سالی می‌شد با هزاران امید ساخته بودند تا شاید بتوانند در آرامش و صلح زندگی کنند. اما این پرواز هرگز به زمین ننشست. مسافران‌ش هرگز در کی‌یف پیاده نشدند و داغشان به دل مردم ایران و کانادا و اکراین و افغانستان ماند. داغی که در روزهای بعد نه تنها التیام پیدا نکرد، بلکه جگر سوز‌تر هم شد.

خشم و تأسف کردند. محمد فاضلی، جامعه‌شناس در صفحه تلگرام خود با اشاره به اینکه اشتباه و اتفاق بخشی از ذات نظامیگری، فناوری و حتی صنعت هوایی است، نوشت: «اما دروغ گویی و اصرار بر پنهان کاری، با ذات اطلاع‌رسانی و روراستی با ملت در تضاد است.» او می‌پرسد: «سیستم‌هایی که تا به این حد پنهان کار و غیرشفاف هستند، چه چیزهای دیگری را پنهان می‌کنند یا قادرند پنهان کنند؟» او دروغ گویی و پنهان کاری سیستماتیک را «تابخودنی» توصیف کرد و ادامه داد: «هولناک، پنهان نگه‌داشتن واقعیت از دولت است که اگر پنهان نشده بود رئیس سازمان هواپیمایی و سخنگوی دولت با آن اصرار از نفی سناریوی اصابت موشک نمی‌گفتند.»

جمشید برزگر، روزنامه‌نگار نیز نوشته بود: «فرو کاستن جنایت و قتل عمد ۱۷۶ نفر به خطای سهوی و اشتباه انسانی یک یا چند مأمور جزء، کشتن دوباره قربانیان و مجازات خانواده‌هایشان خبر داد. به گفته مسجدی ۵۰ پیکر تاکنون

شناسایی شده و طی چند روز آینده مابقی کار تکمیل خواهد شد و طی دستور قضایی به خانواده‌ها تحویل داده خواهد شد تا مراسم تدفین برگزار شود. مسئولین ابتدا سقوط هواپیما را ناشی از نقص فنی اعلام کردند و سه روز بعد مشخص شد هواپیما به اشتباه هدف پدافند موشکی سپاه پاسداران قرار گرفته است. از این فاجعه به‌عنوان «خطای انسانی» نام برده شد. خطایی که غیرقابل جبران است و در دناک‌تر اینکه اطلاع‌رسانی در این مورد، سه روز به طول انجامید و خبرهای حال بر اصابت موشک به هواپیمای اوکراینی توسط مقامات ارشد نظام تکذیب شد؛ تاکنون نیز هیچ مسئولی از خانواده‌های داغدار دلجویی نکرده است.

خشم و واکنش بی‌سابقه مردم
این اعتراف تلخ و تکان‌دهنده

و البته دیر هنگام و در پی آن عدم دلجویی‌های در خور از خانواده‌های داغدار؛ خشم بی‌سابقه مردم را برانگیخت و آنها را از شیوه اطلاع‌رسانی مسئولان ناامید و بی‌اطمینان کرد.

شبکه‌های مجازی و خیابان‌ها مشحون از فریاد اعتراض شد و واکنش‌هایی سابقه بود. از سیاستمداران گرفته تا هنرمندان و مردم عادی نسبت به این فاجعه انسانی واکنش نشان دادند و ابراز

خشم و تأسف کردند. محمد فاضلی، جامعه‌شناس در صفحه تلگرام خود با اشاره به اینکه اشتباه و اتفاق بخشی از ذات نظامیگری، فناوری و حتی صنعت هوایی است، نوشت: «اما دروغ گویی و اصرار بر پنهان کاری، با ذات اطلاع‌رسانی و روراستی با ملت در تضاد است.» او می‌پرسد: «سیستم‌هایی که تا به این حد پنهان کار و غیرشفاف هستند، چه چیزهای دیگری را پنهان می‌کنند یا قادرند پنهان کنند؟» او دروغ گویی و پنهان کاری سیستماتیک را «تابخودنی» توصیف کرد و ادامه داد: «هولناک، پنهان نگه‌داشتن واقعیت از دولت است که اگر پنهان نشده بود رئیس سازمان هواپیمایی و سخنگوی دولت با آن اصرار از نفی سناریوی اصابت موشک نمی‌گفتند.»

جمشید برزگر، روزنامه‌نگار نیز نوشته بود: «فرو کاستن جنایت و قتل عمد ۱۷۶ نفر به خطای سهوی و اشتباه انسانی یک یا چند مأمور جزء، کشتن دوباره قربانیان و مجازات خانواده‌هایشان خبر داد. به گفته مسجدی ۵۰ پیکر تاکنون

شناسایی شده و طی چند روز آینده مابقی کار تکمیل خواهد شد و طی دستور قضایی به خانواده‌ها تحویل داده خواهد شد تا مراسم تدفین برگزار شود. مسئولین ابتدا سقوط هواپیما را ناشی از نقص فنی اعلام کردند و سه روز بعد مشخص شد هواپیما به اشتباه هدف پدافند موشکی سپاه پاسداران قرار گرفته است. از این فاجعه به‌عنوان «خطای انسانی» نام برده شد. خطایی که غیرقابل جبران است و در دناک‌تر اینکه اطلاع‌رسانی در این مورد، سه روز به طول انجامید و خبرهای حال بر اصابت موشک به هواپیمای اوکراینی توسط مقامات ارشد نظام تکذیب شد؛ تاکنون نیز هیچ مسئولی از خانواده‌های داغدار دلجویی نکرده است.

خشم و واکنش بی‌سابقه مردم
این اعتراف تلخ و تکان‌دهنده و البته دیر هنگام و در پی آن عدم دلجویی‌های در خور از خانواده‌های داغدار؛ خشم بی‌سابقه مردم را برانگیخت و آنها را از شیوه اطلاع‌رسانی مسئولان ناامید و بی‌اطمینان کرد.

شبکه‌های مجازی و خیابان‌ها مشحون از فریاد اعتراض شد و واکنش‌هایی سابقه بود. از سیاستمداران گرفته تا هنرمندان و مردم عادی نسبت به این فاجعه انسانی واکنش نشان دادند و ابراز

خشم و تأسف کردند. محمد فاضلی، جامعه‌شناس در صفحه تلگرام خود با اشاره به اینکه اشتباه و اتفاق بخشی از ذات نظامیگری، فناوری و حتی صنعت هوایی است، نوشت: «اما دروغ گویی و اصرار بر پنهان کاری، با ذات اطلاع‌رسانی و روراستی با ملت در تضاد است.» او می‌پرسد: «سیستم‌هایی که تا به این حد پنهان کار و غیرشفاف هستند، چه چیزهای دیگری را پنهان می‌کنند یا قادرند پنهان کنند؟» او دروغ گویی و پنهان کاری سیستماتیک را «تابخودنی» توصیف کرد و ادامه داد: «هولناک، پنهان نگه‌داشتن واقعیت از دولت است که اگر پنهان نشده بود رئیس سازمان هواپیمایی و سخنگوی دولت با آن اصرار از نفی سناریوی اصابت موشک نمی‌گفتند.»

جمشید برزگر، روزنامه‌نگار نیز نوشته بود: «فرو کاستن جنایت و قتل عمد ۱۷۶ نفر به خطای سهوی و اشتباه انسانی یک یا چند مأمور جزء، کشتن دوباره قربانیان و مجازات خانواده‌هایشان خبر داد. به گفته مسجدی ۵۰ پیکر تاکنون

شناسایی شده و طی چند روز آینده مابقی کار تکمیل خواهد شد و طی دستور قضایی به خانواده‌ها تحویل داده خواهد شد تا مراسم تدفین برگزار شود. مسئولین ابتدا سقوط هواپیما را ناشی از نقص فنی اعلام کردند و سه روز بعد مشخص شد هواپیما به اشتباه هدف پدافند موشکی سپاه پاسداران قرار گرفته است. از این فاجعه به‌عنوان «خطای انسانی» نام برده شد. خطایی که غیرقابل جبران است و در دناک‌تر اینکه اطلاع‌رسانی در این مورد، سه روز به طول انجامید و خبرهای حال بر اصابت موشک به هواپیمای اوکراینی توسط مقامات ارشد نظام تکذیب شد؛ تاکنون نیز هیچ مسئولی از خانواده‌های داغدار دلجویی نکرده است.

توان ما افزون شده است. در شرایط فعلی نه تاب ادامه دادن داریم و نه توان خاموش گریستن.»
کیانوش غریب‌پور نیز در صفحه اینستاگرام خود اعلام کرده است از مدیریت هنری جشنواره هنرهای تجسمی فجر کناره‌گیری می‌کند. در بخش موسیقی نیز، موزیسین‌های مختلف یک‌به‌یک اعلام انصراف از جشنواره فجر داده‌اند. ارکستر آرزکو به رهبری ابراهیم لطفی اعلام عدم حضور کرده است. مانی جعفرزاده نیز در صفحه خود نوشت: «به نشانه همدلی با مردم داغدار و ستم دیده سرزمین، امسال در هیچ‌یک از جشنواره‌های هنری فجر شرکت نخواهم کرد.»

از سوی دیگر برخی از هنرمندان از جمله علیرضا قربانی و علیرضا عصار کنسرت‌های خود را به احترام خانواده‌ها جان باختان این حادثه لغو کردند. بعد از آن برخی از مجریان صداوسیما از جمله صباراد و زهرا خاتمی راد هم استعفا دادند؛ اما

مراسم آبرومند
کمترین حق بازماندگان

در این میان اما بسیاری، از دولت و مسئولان خواسته‌اند برای جان‌باختگان این حادثه مراسمی آبرومند برگزار کنند. مراسمی که تسلائی برای خانواده‌های آن‌ها باشند. به گفته کاربران فضای مجازی این کم‌ترین کاری است که دولت می‌تواند در قبال این اشتباه بزرگ انجام دهد.

اما مراسم و خاک‌سپاری آبرومند تنها نظر مردم نیست. رئیس دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی علامه طباطبایی هم معتقد است، افزون بر عذرخواهی و ارائه توضیح دقیق در مورد علت سقوط هواپیمای اوکراینی، می‌توان با برگزاری مراسم تشییع باشکوه و آبرومند پیکر جان‌باختگان این حادثه، خطاها را جبران کرد.

به گزارش ایرنا، احمد برجعلی وقوع حوادث غیرعمدی در هر جامعه‌ای را اجتناب‌ناپذیر دانست و تصریح کرد: اما تأخیر در اطلاع‌رسانی در مورد این حوادث، اعتماد اجتماعی را از بین می‌برد. تأخیر شاید دلایلی داشته باشد اما جامعه را در وضعیت غیرعادی، شوک و پیشگیری‌ناپذیر قرار می‌دهد، به گونه‌ای که پیامدهای روانی - اجتماعی سنگینی برای جامعه به بار می‌آورد و باعث می‌شود توهّمات، شایعات و اطلاعات غلط جایگزین اطلاعات درست شود و گمانه‌زنی شکل گیرد.

رئیس دانشکده روان‌شناسی علامه طباطبایی، تبعات دریافت این اطلاعات جایگزین را خشم، غم، بی‌قراری و التهاب، بدبینی و راه‌پایان‌ها هم کشاند. روزهای گذشته دانشگاه‌های «شریف» و «امیرکبیر» هم شاهد خشم و سفال، و سرمایه‌ک و تعدادی از داوران بخش خوشنویسی موضع قاطع خود را در عدم حضور در این جشنواره اعلام کرده‌اند. داوران بخش گرافیک در بیانیه خود نوشتند: «رنج از حد

توان ما افزون شده است. در شرایط فعلی نه تاب ادامه دادن داریم و نه توان خاموش گریستن.»
کیانوش غریب‌پور نیز در صفحه اینستاگرام خود اعلام کرده است از مدیریت هنری جشنواره هنرهای تجسمی فجر کناره‌گیری می‌کند. در بخش موسیقی نیز، موزیسین‌های مختلف یک‌به‌یک اعلام انصراف از جشنواره فجر داده‌اند. ارکستر آرزکو به رهبری ابراهیم لطفی اعلام عدم حضور کرده است. مانی جعفرزاده نیز در صفحه خود نوشت: «به نشانه همدلی با مردم داغدار و ستم دیده سرزمین، امسال در هیچ‌یک از جشنواره‌های هنری فجر شرکت نخواهم کرد.»

البته این اعتراضات مخالفانی هم دارد. برای مثال حمید رسایی درواکنشی نسبت به کناره‌گیری هنرمندان اظهار خوشحالی کرده و در توئیتر خود خطاب به صداوسیما گفته است: «خاک‌برسرتان اگر مجدد به آن‌ها که کناره‌گیری کرده‌اند آنتن بدهید.»

رئیس دانشکده
روان‌شناسی علامه
طباطبایی: صداقت
جامعه را نجات می‌دهد
واقشار مختلف جامعه را
از واکنش‌های عصبیت و
خشم دور می‌کند. در حادثه
اخیر هم مسئولانی که
تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر
بودند باید عذرخواهی
کنند و با صحبت صادقانه،
اطلاعات درست را انتقال
دهند

استعفا به‌صورت داوطلبانه باید فرهنگ شود. اینکه شخصیتی پیش‌قدم شود و عنوان کند «به دلیل قصور یا تقصیر ثانوی صلاح نیست در مسئولیت بمانم» باعث التیام آلام و آرامش جامعه در شوک مانده می‌شود این که شخصیتی پیش‌قدم شود و عنوان کند «به دلیل قصور یا تقصیر ثانوی صلاح نیست در مسئولیت بمانم» باعث التیام آلام و آرام شدن جامعه در شوک مانده می‌شود اما اگر افراد سر جای خود بمانند نوعی دهن‌کجی به مردم محسوب می‌شود که انگار هیچ‌کس نمی‌خواهد مسئولیتی بپذیرد. اصولاً مسئولیت با پاسخگویی رابطه تنگاتنگی دارند و فرد مسئولیت‌پذیر باید پاسخگو باشد. این شاخصه هم باید در جامعه تقویت شود زیرا مسئولیت با پاسخگویی در هم تنیده است. پس باید قصور و اهمال‌کاری را پذیرفت؛ امری که زخم روانی وارده شده به جامعه را درمان می‌کند و خشمی که به وجود آمده را کاهش می‌دهد. رئیس دانشکده روانشناسی علامه طباطبایی همچنین خواستار برگزاری تشییع باشکوه برای جان‌باختگان سقوط هواپیمای اوکراینی مانند مراسم تشییع پیکر سردار سلیمانی شد و افزود: افراد جان‌باخته در این حادثه هر کدام در ابعاد علمی و پژوهشی و دانشگاهی، همانند یک قاسم سلیمانی بودند.

در آخر به نظر می‌رسد تنها راهکار فقط عذرخواهی و نیز ارائه توضیح دقیق درباره حادثه است و اینکه فضای عزاداری و سوگواری برای خانواده‌ها فراهم شود و دولت برای جان‌باختگان این حادثه مراسم رسمی، ملی و آبرومندانه برگزار کند. این شاید تنها مرحمی باشد که درد خانواده‌های بازمانده کمی التیام پیدا کند. وقتی خانواده‌های بازماندگان ببینند همه جامعه عزادار و سوگوارند، اندکی از غمشان کم می‌شود و این آرامش را به دیگران منتقل می‌کنند.

از گوشه و کنار

رئیس سازمان پزشکی قانونی کشور خبر داد
شناسایی ۵۰ پیکر از جانباختگان
هواپیمای اوکراینی

رئیس سازمان پزشکی قانونی کشور از اخذ DNA ۸۰۰ نمونه از اجساد جانباختگان هواپیمای اوکراینی خبر داد و گفت: تاکنون ۵۰ پیکر جانباختگان شناسایی شده است. به گزارش ایسنا، عباس مسجدی آرانی در نشست خبری ظهر دیروز که به منظور تشریح آخرین وضعیت شناسایی هویت جانباختگان هواپیمای اوکراینی برگزار شده بود، گفت: از ساعات اولیه پس از حادثه سقوط هواپیما کارشناسان در محل حاضر شده و اقدام به جمع‌آوری اجساد کردند.

وی ادامه داد: ۱۵ تیم تخصصی، کارشناسایی این افراد را آغاز کردند. همکاران ما حدود ۸۰۰ نمونه از اجساد مطهر برداشت کرده و علیرغم تحریم‌های ظالمانه آمریکا با به‌روز‌ترین تجهیزات اقدام به اخذ نمونه ژنتیک کردیم.

مسجدی با بیان اینکه تاکنون ۵۰ پیکر جانباختگان هواپیما شناسایی شده است، به ایسنا گفت: ما تمام تلاشمان شناسایی اجساد در کمترین زمان ممکن است.

رئیس پزشکی قانونی در پاسخ به پرسش ایسنا مبنی بر اینکه تاکنون از خانواده چند نفر از جانباختگان نمونه DNA اخذ نشده است، گفت: همانطور که گفتیم تمام تلاش ما این است که ظرف مدت سه تا چهار روز آینده دیگر قربانیان این هواپیما را نیز شناسایی کنیم. در همین راستا نیز تا شب گذشته از ۱۴۲ خانواده قربانیان نمونه DNA اخذ شد و تاکنون از پنج خانواده نمونه DNA کسب نشده و دلیل آن هم این بوده که این افراد در خارج از کشور بوده و در پیگیری‌های تلفنی به ما اعلام کردند که اقدام به اخذ ویزا کرده و به زودی به کشور بازمی‌گردند تا نمونه‌از آنان اخذ شود.

مسجدی آرانی درباره شناسایی هویت جانباختگان غیرایرانی این هواپیما نیز به ایسنا گفت: ۲۹ نفر جانباخته غیر ایرانی بودند که یکی از این افراد نیز تابعیت ایرانی -انگلیسی داشتند. ۱۱ نفر از اتباع کشور اوکراین هستند. در هماهنگی‌های انجام شده تیم اعزامی از کشور اوکراین به ما گفت که تا پایان هفته نمونه‌های ژنتیک این ۱۱ نفر را در اختیار ما قرار می‌دهد که به این ترتیب هویت ۱۱ قربانی اوکراینی شناسایی خواهد شد. هویت اتباع دیگر کشورها نیز که شامل اتباع سوئد، افغانستان و کانادا بودند تاکنون به دست ما نرسیده اما خوشبختانه در هماهنگی با اینترپل بنا شده تا آنها نیز نمونه‌ها را به دست ما برسانند و ما کار تشخیص هویت را آغاز خواهیم کرد.

رئیس سازمان پزشکی قانونی کشور درباره اینکه آیا امکان اخذ نمونه DNA در نمایندگی‌های جمهوری اسلامی در خارج از کشور برای پنج خانواده باقیمانده وجود داشت، گفت: در این زمینه با وزارت امور خارجه نیز هماهنگی‌هایی انجام شده است و این افراد اعلام کردند که خودشان به کشور بازخواهند گشت.

خانواده‌ها برای تحویل اجساد خود
مراجعه‌نکنند

وی از خانواده‌ها خواست که برای تحویل اجساد فرزندان خود به پزشکی قانونی مراجعه نکرده و منتظر تماس مسئولین این سازمان با آنها باشند. مسعود قادی پاشا، معاون پزشکی و آزمایشگاهی سازمان پزشکی قانونی کشور نیز در ادامه این نشست خبری، گفت: تمام تلاش ما این است که در کوتاهترین زمان ممکن اجساد جانباختگان شناسایی شود و ما بتوانیم پیکرها را به خانواده‌هایشان بازگردانیم. در روند تشخیص هویت این افراد ما از به‌روزترین امکانات و کیت‌ها استفاده کردیم و به‌رغم آنکه تحریم‌های ایالات متحده مشکلات زیادی را برای ما ایجاد کرده بود اما توانستیم با به‌روزترین تجهیزات و امکانات، جانباختگان را شناسایی کنیم.